

ΠΟΛΩΝΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ιστορικό πλαίσιο και θεματολογία

**Η έκδοση δημοσιεύτηκε από την Πρεσβεία της Πολωνικής
Δημοκρατίας στην Αθήνα**

Αθήνα 2014

Κείμενα: dr Paweł Krupka, dr Jacek Raszewski

Μετάφραση: Kaja Dybowska

Επιμέλεια κειμένων: Alicja Kordos, Γωγώ Κοροβέση, dr Zdzisław Słowik

Φωτογραφίες: Andrzej Sokulski, Εθνικό Ψηφιακό Αρχείο της Πολωνίας (NAC), αρχείο της Πρεσβείας Πολωνικής Δημοκρατίας στην Αθήνα

Συντονισμός - επιμέλεια: Justyna Słowik

Σχεδιασμός, εκτύπωση: Μαραγκός Μον. Ε.Π.Ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	4
Μέρος πρώτο	
Περί ιστορικών και πολιτισμικών σχέσεων Πολωνών και Ελλήνων	5
<i>Ό,τι μας πήρε η εχθρική βία...</i>	5
<i>Η εποχή των πολέμων</i>	8
<i>Πρόσφυγες και μετανάστες</i>	10
<i>Εντυπώσεις από την Ελλάδα</i>	12
Μέρος δεύτερο	
Διπλωματικές σχέσεις: έναρξη, εξελίξεις, τωρινή κατάσταση	14
Παράρτημα	
Διπλωματικοί εκπρόσωποι	26
Επιλεγμένες διμερείς συμβάσεις και συμφωνίες	27
Βιβλιογραφία	28

Αξιότιμοι Αναγνώστες,

Έχουμε την χαρά να σας παρουσιάσουμε την μελέτη που εκπονήθηκε το 2014 με την ευκαιρία της 95ης επετείου της σύναψης διπλωματικών σχέσεων μεταξύ της ανεξάρτητης Πολωνίας και Ελλάδας. Η Πρεσβεία της Πολωνικής Δημοκρατίας στην Αθήνα ανέλαβε την πρωτοβουλία της παρούσας έκδοσης με σκοπό να υπογραμμίσει τους δεσμούς που ενώνουν το πολωνικό και το ελληνικό Κράτος και Έθνος.

Παρότι η Πολωνία και η Ελλάδα είναι γεωγραφικά απομακρυσμένες χώρες, με την έκδοση αυτή θέλαμε να δείξουμε ότι οι αμοιβαίες τους σχέσεις είναι εξαιρετικά δυνατές. Η μελέτη αυτή αποτελεί μία προσπάθεια περιγραφής της κοινής ιστορίας Πολωνίας και Ελλάδας και παρουσίασης των διμερών σχέσεων τόσο στο ιστορικό, πολιτικό και πολιτιστικό, όσο και στο διπλωματικό πλαίσιο.

Παρουσιάζοντας αυτή τη μελέτη, έχουμε την ελπίδα ότι θα αποτελέσει έναυσμα για την περεταίρω αναζήτηση και έρευνα. Στην διάρκεια των εργασιών για την παρούσα έκδοση ανακαλύψαμε την πλούσια θεματολογία, το αρχαιακό υλικό, τις μαρτυρίες και αναμνήσεις ανθρώπων που συμμετείχαν στα απεικονισμένα γεγονότα. Εκεί πηγάζει η ελπίδα μας ότι στο μέλλον θα εκπονηθεί, σε συνεργασία και με τα ελληνικά αρχεία, μία διευρυμένη μελέτη της κοινής ιστορίας Πολωνίας και Ελλάδας.

Η Πρεσβεία της Πολωνικής Δημοκρατίας ευχαριστεί θερμά όλα τα πρόσωπα και τους οργανισμούς που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της παρούσας έκδοσης.

Sandra Harmoza
Chargé d' Affaires a.i.

Μέρος πρώτο

Περί ιστορικών και πολιτισμικών σχέσεων Πολωνών και Ελλήνων

Ό,τι μας πήρε η εχθρική βία...

Οι σύγχρονοι Πολωνοί, όπως και οι Έλληνες, συγκροτήθηκαν τον 19ο αιώνα χωρίς ουσιαστικά έναν εδαφικό – κρατικό κορμό. Η Πολωνό-Λιθουανική Κοινοπολιτεία – ένα κοινό κράτος των Πολωνών και των Λιθουανών – έπαψε να υπάρχει ως επακόλουθο των διαμελισμών της χώρας, οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν από τη Ρωσία, την Πρωσία και την Αυστρία το 1772, 1792 και 1795. Τα εδάφη της σημερινής Ελλάδας για αιώνες ήδη αποτελούσαν τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οι κοινές εμπειρίες συνέστησαν το θεμέλιο λίθο για την εκπόνηση σχεδίων, με στόχο την απελευθέρωση των δύο λαών. Ο πρίγκιπας Adam Czartoryski [Άνταμ Τσαρτορίσκι], ως υπουργός του τσάρου, επινόησε την ιδέα της σταδιακής «χειραφέτησης των Ελλήνων και των Σλάβων». Ένα από τα στοιχεία της θα αποτελούσε η δημιουργία ελληνικού κράτους σε εδάφη, που ήταν μέχρι τότε Οθωμανικά.

Μια ομάδα Πολωνών μεταναστών που είχαν συρρεύσει στη Βενετία μετά τον τελευταίο διαμελισμό της Κοινοπολιτείας, άρχισε ήδη το 1797 να εξερευνά πιθανότητες σχηματισμού ενός πολωνικού στρατεύματος στην Κέρκυρα. Δημιουργήθηκε σχέδιο προκειμένου να ανατεθεί στις Πολωνικές Λεγεώνες ο αγώνας με τους Οθωμανούς στη Βαλκανική Χερσόνησο. Ο Henryk Dąbrowski [Χένρικ Ντομπρόφσκι] πρότεινε κιόλας να ιδρυθεί ένας στρατιωτικός οικισμός για την Πολωνική Λεγεώνα στα Ιόνια Νησιά και στην Πελοπόννησο. Το σχέδιο αυτό δεν εγκρίθηκε από το Ναπολέοντα και τα Ιόνια Νησιά κυριεύτηκαν από τους Ρώσους. Για τους Πολωνούς, ο αγώνας με τους Οθωμανούς ήταν μία βραχύχρονη αναμέτρηση, συνέπιπτε ωστόσο με τις ελληνικές φιλοδοξίες για ανεξαρτησία. Η Γαλλία θεωρήθηκε και από τα δύο έθνη συμμαχική δύναμη. Τα Ιόνια Νησιά συνιστούσαν ένα σημαντικό έδαφος για το ελληνικό απελευθερωτικό κίνημα. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, θρυλικός αρχηγός των ελληνικών στρατευμάτων, αναζήτησε εκεί σωτηρία από τις τουρκικές διώξεις και υποστήριξη για τα στρατεύματά του στην Πελοπόννησο. Αυτό έγινε το 1805, μετά δηλαδή τη δημιουργία της Επτανήσου Πολιτείας ελεγχόμενης από τη Ρωσία, ενώ η αληθινή πρόθεση του τσάρου Αλέξανδρου ήταν να χρησιμοποιήσει τους Έλληνες στον πόλεμο με τη Γαλλία. Σ' αυτό όμως αντιτέθηκε ο Κολοκοτρώνης αποφασιστικά: (...) *όσον για το μέρος μου δεν εμβαίνω εις την δούλευσιν. Τι έχω να κάμω με το Ναπολέοντα; Αν θέλετε όμως στρατιώτας δια να ελευθερώσωμεν την πατρίδα μας σας υπόσχομαι και 5 και 10 χιλιάδας στρατιώτας (...)*. Άλλωστε, τα επόμενα χρόνια ο Κολοκοτρώνης, όπως παλιά κι ο Dąbrowski, ήθελε να μιλήσει με τον ίδιο το Ναπολέοντα για την υπεράσπιση του αγώνα εναντίον των Οθωμανών στην Πελοπόννησο.

Ο αποφασιστικός απελευθερωτικός αγώνας των Ελλήνων δεν είχε ενεργοποιηθεί για δεκαπέντε και πλέον χρόνια ακόμα. Οι μάχες στην Πελοπόννησο άρχισαν το Μάρτιο 1821. Ως απόρροια της επανάστασης αυτής δημιουργήθηκε το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος. Στο έργο αυτό συνέβαλαν και οι Πολωνοί, που η αφοσίωσή τους υπήρξε αξιοσημείωτη. Στην Ελλάδα υπάρχουν μερικά συγκινητικά σημεία αναφοράς της συμμετοχής των συμπατριωτών μας στην Ελληνική Επανάσταση. Ένα από τα μνημειώδη αυτά στοιχεία καταγράφηκε από τον Γιάννη Μακρυγιάννη. Τα απομνημονεύματά του αποτελούν όχι μόνο μια εξαιρετικά πολύτιμη ιστορική πηγή, αλλά ταυτόχρονα ένα απaráμιλλο συστατικό της ελληνικής δημοτικής λογοτεχνίας του 19ου αιώνα. Ο Μακρυγιάννης επιτήρησε επίσης την εκπόνηση ενός κύκλου πινάκων – «εικονογραφιών» του ελληνικού αγώνα. Ένας από τους πίνακες αυτούς απεικονίζει μια μορφή, η οποία κρατάει στο ένα χέρι ένα στεφάνι και στο άλλο μια πένα. Η περιγραφή μάς ενημερώνει ότι: *Η Ελλάς Ευγνωμονούσα γράφει εις την πλάκα της Αθανασίας τα ονόματα των αγωνισθέντων υπέρ της ελευθερίας της φιλελλήνων*. Παρακάτω ακολουθεί μια λίστα, η οποία περιέχει τέσσερα επώνυμα: Γραμπόφσκης, Τσιρζάσφκης, Σαδόφσκης και Μορζάφσκης. Η μεταγραφή με ελληνικούς χαρακτήρες παραμόρφωσε λίγο την προφορά, μπορούμε όμως να τα διακρίνουμε ως πολωνικά.

Στο Ναύπλιο δε, την πρώτη πρωτεύουσα της ανεξάρτητης Ελλάδας, βρίσκεται ο ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, όπου φιλοξενείται ένα μνημείο αφιερωμένο στους φιλέλληνες πεσόντες κατά την Επανάσταση. Στην επιφάνειά του έχουν αναγραφεί τα ονόματα μερικών εκατοντάδων Ευρωπαίων στρατιωτών και οι ονομασίες τοποθεσιών, στις οποίες άφησαν την τελευταία τους πνοή. Το τμήμα με τίτλο «Πέτα» αριθμεί 58 επώνυμα: ανάμεσα σ' αυτά βρίσκονται και τα πολωνικά.

Μνημείο Φιλελλήνων στο Πέτα

Μνημείο Πολωνών υπερασπιστών του Μεσολογγίου

Το Πέτα κείται στα σύνορα της Ηπείρου και της Αιτωλοακαρνανίας. Στο γραφικό τοπίο της πλαγιάς στερεώθηκε ένας μαρμάρινος σταυρός, ο οποίος τιμά τη μάχη με τους Τούρκους που έγινε στις 4 Ιουλίου του 1822 (16 Ιουλίου κατά το Γρηγοριανό ημερολόγιο). Από την ελληνική πλευρά συμμετείχαν εθελοντές από ολόκληρη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων και των συμπατριωτών μας. Μια αναμνηστική πλάκα αναφέρει τον αρχηγό τους, τον «Μιρζευσκυ». Το μνημείο του Ναυπλίου δε, περιλαμβάνει το επώνυμο «Mirziewski». Μπορεί άραγε ο Πολωνός αρχηγός του Πέτα να ταυτιστεί με τον «Μορζάφσκις» του Μακρυγιάννη; Μια συγκινητική περιγραφή των τελευταίων στιγμών της ζωής του μας έδωσε στο ημερολόγιό του ο Johann Elster, ο συναγωνιστής του, που τον ήξερε ως «Mizewsky». *«Πίσω μου! Συμπατριώτες γενναίοι Πολωνοί. Ακολουθήστε με, στη Νίκη ή το Θάνατο!» φώναξε ο αρχηγός, κι όταν οι Τούρκοι περικύκλωσαν το ναό, όπου το στράτευμα αμυνόταν, κι ανέβηκαν στην οροφή του κτηρίου, οι Πολωνοί δεν χρησιμοποιούσαν πια σπαθιά, ξιφολόγχες, μαχαίρια, αλλά γροθιές, καρφιά, δόντια. Οι Πολωνοί αγωνίστηκαν επίσης στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο και στη Θεσσαλία. Προς τιμήν τους ένας από τους προμαχώνες της Ιεράς Πόλεως του Μεσολογγίου έλαβε το όνομα του Tadeusz Kościuszko [Ταντέους Κοστσιούσκο]. Στον Κήπο των Ηρώων της πόλης βρίσκεται ένα μνημείο που τιμά τη συμμετοχή των συμπατριωτών μας στον αγώνα για την ανεξαρτησία της Ελλάδας. Οι Πολωνοί αναγνώστες παρακολουθούσαν τις εξελίξεις του αγώνα των Ελλήνων, τις οποίες περιέγραφε τακτικά ο πολωνικός τύπος.*

Τα συμφέροντα των Ελλήνων και των Πολωνών δεν ταυτίζονταν όμως πάντα. Ο κριμαϊκός πόλεμος (1853-1856) χώρισε τους Πολωνούς και τους Έλληνες στις δύο πλευρές της σύγκρουσης. Οι παραδοσιακά φιλικόι προς τη Ρωσία Έλληνες, αξιοποίησαν την ευκαιρία της διαμάχης του τσάρου και του σουλτάνου και ξεσηκώθηκαν κατά του αιώνιου εχθρού τους. Επαναστατικά κινήματα υποκινήθηκαν στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο και στη Χαλκιδική. Για τους Πολωνούς, από την άλλη, η Ρωσία ήταν μία από τις χώρες που συμμετείχαν στους διαμελισμούς και οι συγκρουόμενοι με αυτήν Τούρκοι θεωρούνταν φυσικός τους σύμμαχος. Στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας συγκροτήθηκαν λοιπόν πολωνικά στρατεύματα. Ο πόλεμος όμως τελείωσε πριν καν ξεκινήσουν την δράση. Ένα μέρος των αποστρατευμένων δημιούργησε στη Θεσσαλία, στους πρόποδες του Ολύμπου, ένα στρατιωτικό-γεωργικό οικισμό. Είναι παράδοξο, ότι οι Πολωνοί, αγωνιζόμενοι για την δική τους ανεξαρτησία, έπρεπε να καταπνίξουν την αντίσταση των Ελλήνων σε εδάφη όπου πριν λίγα χρόνια διαδραματιζόταν η Ελληνική Επανάσταση με συμμετοχή πολωνών φιλελλήνων. Ο οικισμός αυτός εξέπεσε το 1859 όχι μόνο λόγω ασθενειών, αλλά και εξαιτίας διενέξεων ανάμεσα στον πληθυσμό και παρεξηγήσεων και διαφωνιών που προκλήθηκαν στις σχέσεις με τις τουρκικές αρχές.

Η εποχή των πολέμων

Κατά τη διάρκεια των πολέμων στα ελληνικά και τα πολωνικά εδάφη στα τέλη του 19ου και στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα, οι τύχες των δύο εθνών συνδέθηκαν με τις ζωές των δύο ξεχωριστών προσώπων: του Zygmunt Mineyko [Ζίγμουντ Μινέικο] και του Jerzy Iwanow-Szajnowicz [Γιώργος Ιβάνοφ-Σαϊνόβιτς].

Ο Zygmunt Mineyko, γόνος αριστοκρατικής πολωνικής οικογένειας, γεννήθηκε το 1840 στο έδαφος της σημερινής Λευκορωσίας. Ήταν μηχανικός του στρατού, με έντονη επαναστατική δραστηριότητα, λόγω της οποίας εξορίστηκε στη Σιβηρία, απ' όπου κατάφερε να δραπετεύσει. Για πάνω από 20 χρόνια δούλεψε ως μηχανικός σε διάφορα μέρη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Διεξήγαγε επίσης αρχαιολογικές έρευνες. Το 1876 ξεκίνησε, με επιτυχία, την αναζήτηση του αρχαίου θεάτρου της Δωδώνης. Από τα Ιωάννινα ο Μινέικο μετακόμισε στη Σμύρνη και ύστερα, την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα, στην Αθήνα, όπου για χρόνια διετέλεσε διευθυντής στο Υπουργείο Δημόσιων Έργων.

Ο Μινέικο υποστήριξε επίσης τις ελληνικές στρατιωτικές προσπάθειες κατά την κρητική επανάσταση του 1896 και τον πόλεμο με την Τουρκία το 1897. Το 1910 η Ελληνική Βουλή του απένειμε τιμητικά την ελληνική υπηκοότητα. Κατά τη διάρκεια του Α' Βαλκανικού Πολέμου συνεισέφερε με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρία του στην απελευθέρωση των Ιωαννίνων, γεγονός για το οποίο τιμήθηκε με τον Χρυσό Σταυρό του Σωτήρος. Ο Μινέικο δημιούργησε οικογένεια στην Ελλάδα με το γάμο του με την Περσεφόνη Μανάρη, ενώ μία από τις κόρες του, η Σοφία Μινέικο παντρεύτηκε τον Γεώργιο Παπανδρέου, αργότερα πρωθυπουργό της Ελλάδας. Αντιμετώπισε με αισιοδοξία τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, επειδή πίστευε ότι θα ξαναφέρει ελευθερία στην Πολωνία. Επισκέφτηκε την

Η οικογένεια Μινέικο και ο Γεώργιος Παπανδρέου

Ο τάφος του Ζίγμουντ Μινέικο στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών

απελευθερωμένη πατρίδα του δύο φορές: το 1922 και το 1923. Σχεδίασε να γυρίσει εκεί οριστικά – τα σχέδια όμως δεν πραγματοποιήθηκαν εξαιτίας του θανάτου του. Η σορός του ετάφη στο Πρώτο Νεκροταφείο Αθηνών.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου πάνω από δέκα χιλιάδες Πολωνοί πέρασαν από την Ελλάδα. Οι περισσότεροι ήταν στρατιώτες της λεγόμενης «εκστρατείας του Σεπτεμβρίου» (εισβολή της Γερμανίας στην Πολωνία τον Σεπτέμβριο 1939), που αναγκάστηκαν να φύγουν από την κατεχόμενη πλέον πατρίδα τους. Μερικές εκατοντάδες από αυτούς συμμετείχαν στις δράσεις των ελληνικών ανταρτικών σωμάτων.

Μια μορφή που σχετίζεται με την αντίσταση στην Ελλάδα, άξια ιδιαίτερης μνείας, είναι ο Jerzy Iwanow-Szajnowicz [Γιώργος Ιβάνοφ-Σαϊνόβιτς]. Γεννήθηκε στην Βαρσοβία από μητέρα Πολωνέζα και πατέρα Ρώσο. Μετά το διαζύγιο των γονιών του μετακόμισε στη Θεσσαλονίκη με τη μητέρα του, η οποία ξαναπαντρεύτηκε τον Έλληνα επιχειρηματία Ιωάννη Λαμπριανίδη. Τελείωσε το Γαλλικό Κολέγιο στη Θεσσαλονίκη και

Ο τάφος του Γιώργου Ιβάνοφ-Σαϊνόβιτς στην Αθήνα

Το μνημείο του Γιώργου Ιβάνοφ-Σαϊνόβιτς στην Θεσσαλονίκη

ύστερα αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Λευεν στο Βέλγιο. Ήταν δεινός κολυμβητής, μέλος του Ακαδημαϊκού Αθλητικού Συνδέσμου της Βαρσοβίας. Μετά το ξέσπασμα του πολέμου επέστρεψε στη Θεσσαλονίκη, όπου υποστήριξε τη πολωνική διπλωματική αρχή στο πρόγραμμα

φροντίδας των Πολωνών προσφύγων. Το πολωνικό επιτελείο τον απέστειλε στα αγγλικά στρατεύματα. Εκπαιδεύτηκε στην Αίγυπτο και μεταφέρθηκε στην Ελλάδα ως πράκτορας, όπου διενεργούσε σαμποτάζ. Αξιοποιούσε τις κολυμβητικές του δεξιότητες και τοποθετούσε μαγνητικές νάρκες στα γερμανικά θωρηκτά και υποβρύχια, ενώ παράλληλα διαβίβαζε απόρρητες πληροφορίες για τις γερμανικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Υπήρξε αρχηγός μιας ομάδας σαμποτάζ στα ιταλικά εργοστάσια παραγωγής κινητήρων στην Αττική. Ελαττωματικά εξαρτήματα συναρμολογούνταν στα αεροπλάνα της Luftwaffe, με αποτέλεσμα να καταστραφούν μερικές εκατοντάδες από αυτά. Δεν σταμάτησε τις προσπάθειές του παρά τις συνεχόμενες συλλήψεις του από τη Γκεστάπο. Κατάφερε να αποδράσει δύο φορές. Την τρίτη φορά καταδικάστηκε τρις εις θάνατο. Στις 4 Ιανουαρίου 1943 προσπάθησε και πάλι να αποδράσει από τον τόπο εκτέλεσης, αλλά τραυματίστηκε. Εκτελέστηκε βαριά τραυματισμένος στον τόπο μαρτυρίας στην Καισαριανή. Ο τάφος του βρίσκεται στο Γ΄ Νεκροταφείο της Νικαίας, ενώ στη Θεσσαλονίκη υπάρχει το μνημείο του.

Πρόσφυγες και μετανάστες

Τον 19ο αιώνα δεν υπήρχαν στην Ελλάδα περιοχές με σημαντική παρουσία των Πολωνών. Οι συμπατριώτες μας είτε περιηγήθηκαν, είτε πολέμησαν στην Ελλάδα. Στα τέλη της δεκαετίας του 1940 ο πληθυσμός των Πολωνών στην Ελλάδα εκτιμήθηκε σε 200 άτομα και ο αριθμός αυτός δεν άλλαξε σημαντικά μέχρι τη δεκαετία του 1980, όταν άρχισε να αυξάνεται η πολωνική διασπορά. Μετά την επιβολή του στρατιωτικού νόμου στην Πολωνία στις 13 Δεκεμβρίου 1981, μερικές εκατοντάδες Πολωνοί αποφάσισαν να ζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα. Μέχρι το 1984

Πολωνικό Σχολείο στην Αθήνα

Ανάγνωση της εφημερίδας Kurier Ateński

περίπου 500 Πολωνοί κατοικούσαν στην Ελλάδα, ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ο πληθυσμός της πολωνικής διασποράς ανερχόταν,

σύμφωνα με εκτιμήσεις, σε 35–50 χιλιάδες άτομα. Η μεγαλύτερη ροή των Πολωνών στην Ελλάδα καταγράφηκε στο διάστημα 1994–2004. Οι ελληνικές αρχές συναίνεσαν τότε για την νομιμοποίηση της πολωνικής μετανάστευσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής πληθυσμού του 2011, ο αριθμός Πολωνών στην Ελλάδα δεν ξεπερνούσε τις 12 χιλιάδες άτομα.

Το 1985 ξεκίνησαν οι προσπάθειες προκειμένου να ιδρυθεί σχολείο για τα παιδιά των Πολωνών. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στην Αθήνα λειτούργησαν τρία πολωνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Βάσει διατάγματος του Υπουργού Εθνικής Παιδείας, της Πολωνίας, το 1997 ιδρύθηκε το Σχολείο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υπό την αιγίδα της Πολωνικής Πρεσβείας στην Αθήνα. Έτσι τα παιδιά των Πολωνών απέκτησαν πρόσβαση σε ενιαία εκπαίδευση. Το 2003 στο σχολείο δόθηκε το όνομα του Zygmunt Mineyko [Ζίγκμουντ Μινέικο]. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 εμφανίστηκαν έντυπα μέσα ενημέρωσης της πολωνικής διασποράς. Η πιο γνωστή ήταν η εβδομαδιαία εφημερίδα *Kurier Ateński*, η οποία όμως δεν κατάφερε να αντισταθεί στην οικονομική κρίση και έκλεισε πρόσφατα.

Η τύχη των Ελλήνων, οι οποίοι έφτασαν στην Πολωνία το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα ήταν ιδιαίτερα δραματική. Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου δεν έφερε ειρήνη στην Ελλάδα. Μέχρι το 1949 στη χώρα επικράτησε εμφύλιος πόλεμος μεταξύ της κυβέρνησης, υποστηριζόμενης από τις βρετανικές και αμερικάνικες δυνάμεις, και Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδος. Ο Στρατός αυτός αποτελούσε το ένοπλο σώμα του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Ο αγώνας του υποστηριζόταν ενεργά από τις χώρες, οι οποίες μετά τη Διάσκεψη της Γιάλτας βρίσκονταν στη σοβιετική σφαίρα επιρροής.

Μετά το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου οι περισσότεροι αντάρτες και

*Έλληνες πρόσφυγες – ασθενείς του νοσοκομείου
στο νησί Βόλιν*

οι οικογένειές τους βρήκαν καταφύγιο στη Σοβιετική Ένωση ή σε χώρες - μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Έως τον Αύγουστο του 1950 περισσότεροι από 13 χιλιάδες Έλληνες έφτασαν στην Πολωνία, μεταξύ αυτών 3,5 χιλιάδες παιδιά, συχνά ορφανά. Τα παιδιά φιλοξενήθηκαν σε κρατικά ιδρύματα στην Κάτω Σιλεσία, και

μετά στο Στετίνο. Στους ενήλικες πρόσφυγες προσφέρθηκαν οι εργατικές θερινές εστίες «Ειδική Δράση» στο Zgorzelec [Ζγκοζέλετς]. Οι τραυματίες βρήκαν φροντίδα στο νοσοκομείο στο νησί Wolin [Βόλιν]. Την δεκαετία του 1950 ένα μέρος των προσφύγων είχε εγκατασταθεί πλέον σε άλλες πόλεις της νοτιοδυτικής Πολωνίας. Οι περισσότεροι στη Legnica [Λεγκνίτσα] (1200 άτομα), στο Wałbrzych [Βάλμπζιχ] και στο Wrocław [Βρότσλαβ] (από 700 άτομα). Μία ομάδα προσφύγων αποφάσισε να ιδρύσει δικό τους αγροτικό συνεταιρισμό. Τους παραχωρήθηκαν αγροκτήματα στο Krościenko [Κροστσιένκο] και στη γύρω περιοχή της νοτιοανατολικής Πολωνίας. Το 1953 κατοικούσαν εκεί περίπου 3 χιλιάδες άτομα.

Εντυπώσεις από την Ελλάδα

Ο 19ος αιώνας αναζωογονεί το ενδιαφέρον των Πολωνών περιηγητών για την Ελλάδα. Κάποιοι από αυτούς περιέγραψαν κιόλας τα ταξίδια τους. Το πιο ακουστό σχετικό σύγγραμμα είναι το Ταξίδι απ' τη Νεάπολη στους Αγίους Τόπους του Juliusz Słowacki [Γιούλιους Σλοβάτσκι]. Ο Πολωνός ποιητής έφτασε στην Κέρκυρα στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1836 και από εκεί στην Ζάκυνθο, συνταξιδεύοντας στο ίδιο πλοίο με τον Έλληνα ποιητή Διονύσιο Σολωμό. Οι εντυπώσεις του από το ταξίδι (Πάτρα, Μήκυνες, Ναύπλιο, Κόρινθος, Αθήνα) αποτυπώθηκαν στα έργα του, όπου ανέφερε με θαυμασμό τους επαναστάτες: τον Τζαβέλα, τον Μιαούλη και τον Κανάρη. Τον εντυπωσίασε η ιστορία του θανάτου του Μάρκου Μπότσαρη. Ο αγώνας για την ανεξαρτησία των Ελλήνων αποτελούσε γι' αυτόν πηγή έμπνευσης, όπως και για τον Σολωμό. Ένας Βυρωνικός ήρωας-κουρσάρος πρωταγωνιστούσε στο κείμενο του Słowacki με τον τίτλο Lambro, ο Έλληνας επαναστάτης. Ο Σολωμός γράφει για τον πειρατή Λάμπρο.

Οι πολωνοί θετικιστές ταξίδεψαν και αυτοί στην Ελλάδα. Ο Henryk Sienkiewicz [Χένρικ Σιενκιέβιτς] διέμεινε για σχεδόν ένα μήνα στην Αθήνα. Στις σημειώσεις του εστίασε περισσότερο στα αρχαία μνημεία, αλλά έκανε και παρατηρήσεις σχετικά με την Αθήνα εκείνης της εποχής:

Η πόλη είναι φωτεινή, καθαρή και εντελώς ευρωπαϊκή, αλλά χτίζεται υπό ευνόητη επιρροή και κατά πρότυπο των αρχαίων ελληνικών αρχιτεκτονικών ρυθμών, που της προσδίδει μια υπερέμφανη εμφάνιση. Παντού παρατηρείς κίονες δωρικούς, ιωνικούς και κορινθιακούς, ζωφόρους, οι οποίοι ξεκίνησαν να λαξεύονται από τον άνθρωπο και επι-λαξεύονται από τον ήλιο. Το Πανεπιστήμιο, και ειδικά η Ακαδημία, διαθέτουν το θαυμάσιο και αρμονικό σχήμα ενός ελληνικού ναού.

Το έργο του Sienkiewicz είναι γνωστό στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων, χάρη στην έκδοση του μυθιστορήματος του *Δια πυρός και σιδήρου* σε μορφή κόμικ. Η έκδοση αυτή αποτελεί μετάφραση ενός τεύχους από τα δημοφιλή αμερικάνικα *Classics Illustrated*.

Στον 20ο αιώνα έφτασε στην Ελλάδα η νέα γενιά περιηγητών Πολωνών διανοούμενων. Ο διάσημος ποιητής Zbigniew Herbert [Ζμπίγκνιεφ Χέρμπερτ] ταξίδεψε στην Ελλάδα τις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Εκτός από την Αθήνα σίγουρα περιηγήθηκε σε μεγάλο μέρος της Πελοποννήσου, στην Κρήτη, στη Δήλο και στη Μύκονο. Ο λογοτέχνης Zyg-munt Kubiak [Ζίγκμουντ Κούμπιακ], ο οποίος μετέφρασε απaráμιλλα την ποίηση του Κωνσταντίνου Καβάφη και προωθούσε τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, ταξίδευε συχνά στην Ελλάδα τις τελευταίες δύο δεκαετίες του 20ου αιώνα. Τις εντυπώσεις του τις εξέφρασε, μεταξύ άλλων, στα βιβλία *Νέο ευχολόγιο του Ευρωπαίου*, *Χαμόγελο της Κόρης* ή *Χώρος των αιώνιων έργων*. Το «κλειδί» για την Ελλάδα ήταν φυσικά, και στις δύο περιπτώσεις, η αρχαιότητα, αλλά υπάρχουν και όψεις της σύγχρονης ελληνικότητας που ενδιαφέρουν τους Πολωνούς συγγραφείς. Πρώτον, το προφανές: η κουζίνα. Ο Herbert αναφέρει ενθουσιωδώς τις στιγμές ξεκούρασης μετά την επίσκεψή του στους αρχαιολογικούς χώρους της Κρήτης: *Μονώροφα ξύλινα σπιτάκια με φτηνά εστιατόρια. Απλά, ξύλινα τραπέζια, βγαλμένα – καθώς πρέπει – στο δρόμο. Αρχικά ο σερβιτόρος, δίχως να ρωτήσει, βάζει ένα ποτήρι κρύο νερό, το οποίο γεμίζει το σώμα με φρεσκάδα μιας πηγής. Παραγγέλνω για μεζέ ένα πιάτο μικρά ψαράκια, τηγανισμένα ολόκληρα, πρόβειο τυρί, ελιές και θανάσιμα καντερή πιπεριά, καθώς και απαραίτητη βότκα με γλυκάνισο – το ούζο. Μετά, το απλούστατο πιάτο – η ελληνική πίτσα – ο μουσακάς: στρώματα από μελιτζάνες, πουρέ πατάτας και κιμά, ψημένα σε ένα ζεματιστό ταψί. Το ψωμί είναι λευκό και γλυκό, με λιναρόσπορο στην καλοψημένη κόρα. Λευκό κρασί από τη Σάμο, φτιαγμένο με ρητίνη όπως στα χρόνια του Ομήρου. Και μετά ένα τεράστιο πανηγυρικό κέικ. Η ελληνική κουζίνα είναι χωριάτικη και πραγματοποιεί όνειρα για έναν παράδεισο, γλυκό και βουτυρένιο.*

Για τον Herbert αυτή η εμπειρία απελευθέρωσε την ενέργεια και την παθολογική σχεδόν περιέργειά του. Μπορεί να είναι και αποτέλεσμα μεγαλύτερης διάρκειας παραμονής στην Αθήνα, που έκανε την ερώτηση «είναι η Αθήνα μια ωραία πόλη;» να ακούγεται παράξενη, άστοχη. Αυτό το αισθητικό παράδοξο σχολιάστηκε εύστοχα από τον Kubiak:

Σήμερα η Αθήνα ξαφνιάζει, ακόμα και σοκάρει μερικούς ταξιδιώτες. Ασχημότερη από άλλες ελληνικές πόλεις – ακούω συχνά. Δεν συμφωνώ μ' αυτή τη γνώμη. Στην πόλη αυτή, τόσο σημαντική για μένα, μερικές φορές ανακαλύπτω την έντονη, στυφή γεύση της παλιάς Βαρσοβίας, των παιδικών μου χρόνων.

Παρόμοιες σκέψεις και συναισθήματα για τις ομορφιές της Αθήνας και όλης της Ελλάδας έχουν και σημερινή δημιουργοί και μαζί τους ο αυξανόμενος αριθμός ταξιδιωτών από την Πολωνία, στην μνήμη των οποίων η συνάντηση με την αρχαία και την σύγχρονη Ελλάδα αφήνει ανεξίτηλο σημάδι. Οι μνήμες αυτές περιλαμβάνουν και την κληρονομιά των Πολωνών που στο απώτερο και στο πιο πρόσφατο παρελθόν δημιούργησαν τα θεμέλια των σύγχρονων πολωνό – ελληνικών σχέσεων.

Μέρος δεύτερο

Διπλωματικές σχέσεις: έναρξη, εξελίξεις, τωρινή κατάσταση

Οι διμερείς διπλωματικές σχέσεις εγκαινιάζονται την εποχή κατά την οποία Πολωνοί και Έλληνες κυριαρχούσαν σε μεγάλα πολυεθνικά καθεστώτα, την πολωνολιθουανική «Δημοκρατία των Δύο Εθνών» και τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Η παρακμή της αυτοκρατορίας και η άλωση της Πόλης έθεσε τέλος σε εκείνη τη φάση διακρατικών σχέσεων, ωστόσο δεν τερμάτισε τις κοινωνικές και οικονομικές επαφές ανάμεσα στους δύο λαούς.

Μέχρι στιγμής δεν έχουν εκπονηθεί συστηματικές μελέτες πάνω στην ιστορία των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ των δύο μοναρχιών, όποτε η γνώση μας σχετικά με αυτές είναι αποσπασματική. Το πιο γνωστό διπλωματικό γεγονός της εποχής υπήρξε η αποστολή του Αυτοκράτορα Εμμανουήλ στην αυλή του Βασιλιά Γιαγκέλλο το 1420, η οποία είχε ως κύριο αντικείμενο τα θρησκευτικά ζητήματα. Η πολωνό - λιθουανική μοναρχία επιβίωσε ακόμα 352 χρόνια μετά την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, όμως κι εκείνη έπεσε θύμα των γειτονικών της δυνάμεων. Έτσι Πολωνοί και Έλληνες βίωσαν τη μοίρα εθνών χωρίς κράτος μέχρι την αναγέννηση τους, υπό εντελώς άλλες συνθήκες. Η απελευθέρωση της Ελλάδας ήρθε σχεδόν έναν αιώνα νωρίτερα από της Πολωνίας, μέσα από την Εθνική Επανάσταση, όπου σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι Πολωνοί Φιλελλήνες. Η Πολωνία, παρά τις πολλές προσπάθειες στη διάρκεια του 19ου αιώνα, αναγκάστηκε να περιμένει μέχρι το τέλος του Α' παγκοσμίου πολέμου, ώστε να ξαναποκτήσει την εθνική της κυριαρχία, σε εντελώς άλλο πολιτικό σχήμα και με διαφορετικά σύνορα.

Πρέσβης August Zaleski

Οι διπλωματικές σχέσεις ανάμεσα στο νεοσύστατο πολωνικό και ελληνικό κράτος ξεκίνησαν στις 13 Μαρτίου 1919, όταν το Βασίλειο της Ελλάδος αναγνώρισε επίσημα την Πολωνική Δημοκρατία, η οποία μόλις τέσσερις μήνες νωρίτερα ανακήρυξε την ανεξαρτησία της. Η αναγεννημένη Πολωνία έδωσε ουσιαστική σημασία στις σχέσεις με την Ελλάδα. Μόλις δύο μήνες αργότερα παρουσίασε τα διαπιστευτήρια του ο πρώτος απεσταλμένος της πολωνικής κυβέρνησης υπό την προεδρία του διάσημου μουσικού και πολιτικού Ignacy Jan Paderewski [Ιγκνάτσι Γιαν Παντερέφσκι]. Ήταν ο August Zaleski [Άουγουστ Ζαλέσκι],

ένας από τους λαμπρότερους διπλωμάτες της λεγόμενης Β' Δημοκρατίας, δηλαδή της Πολωνίας του μεσοπολέμου (1918 – 1939). Το 1926 έγινε

υπουργός εξωτερικών και υπηρέτησε σ' αυτήν την θέση για μια εξαετία σε διαδοχικές κυβερνήσεις. Ανέλαβε το ίδιο αξίωμα και στην διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου στην κυβέρνηση εξορίας στο Λονδίνο. Η θητεία του Zaleski στην Αθήνα έθεσε τα θεμέλια της πολωνικής διπλωματικής παρουσίας στη Ελλάδα.

Ο επόμενος Πολωνός απεσταλμένος στην Αθήνα υπήρξε ο Mikołaj Jurystowski [Μικόλαϊ Γιουριστόφσκι], ο οποίος παρέμεινε στη θέση αυτή για μία τριετία και στην συνέχεια απεστάλη στην Βραζιλία. Ο Jurystowski ήταν πεπειραμένος διπλωμάτης, ο οποίος είχε προϋπηρετήσει στην διπλωματία της Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας ως πρόξενος στην Θεσσαλονίκη και συνάμα διέθετε ελληνική εμπειρία, που αποδείχθηκε πολύτιμη στην προώθηση του νέου πολωνικού κράτους. Παράλληλα, τον Οκτώβριο του 1922, έφτασε στην Βαρσοβία ο πρώτος διπλωματικός αντιπρόσωπος της Ελλάδος - ο Κωνσταντίνος Βατικιώτης, ως επιτετραμμένος.

Υπογραφή της Εμπορικής Σύμβασης

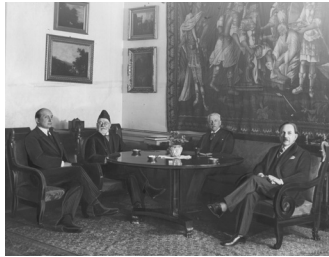
Την πρώτη δεκαετία οι διακρατικές σχέσεις δεν ήταν ιδιαίτερα δραστήριες. Οι δύο χώρες αντιμετώπιζαν σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις, ενώ η εξωτερική τους πολιτική ήταν στραμμένη στη γειτονική περιοχή. Ενώ η Ελλάδα βίωνε τις συνέπειες της μικρασιατικής καταστροφής, το νέο πολωνικό καθεστώς έθετε τα θεμέλιά του, προσβλέποντας κυρίως στην αποκατάσταση των σχέσεων με το γειτονικό περιβάλλον και με τις μεγάλες δυνάμεις. Έτσι, στη δεκαετία του 1920 δεν έχουν πραγματοποιηθεί επίσημες επισκέψεις υψηλού επιπέδου, ενώ η μοναδική διμερής συμφωνία υπεγράφη τον Απρίλιο 1925.

Konwencja handlowa	Convention Commerciale
pomiędzy Polską a Grecją, zawarta w dniu 17 kwietnia 1925 r.	entre la Pologne et la Grèce en date du 17 avril 1925.
(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 22 lipca 1925 r. — Dz. U. R. P. Nr 90 poz. 631).	
<u>Prekied.</u>	
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI, PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,	AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE NOUS, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI, PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,
wszem wobec i każdemu osobna, komu o tem wiadzieć należy, wiadomiam czynimy:	à tous ceux, qui ces présentes Lettres verront, Salut:
W dniu siedemnasim kwietnia tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego roku zawarta została w Warszawie pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Greckiej w drodze wymiany odrębnych not Konwencja handlowa o następującem brzmieniu dosłownem:	Une Convention Commerciale ayant été conclue à Versovie entre le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement de la République Hellénique sous forme d'un échange de notes respectives, en date du dix-sept avril mil neuf cent vingt cinq, Convention dont la teneur suit:

Ανακοίνωση της κήρυξης της Εμπορικής Σύμβασης

Πρωθυπουργός Ε. Βενιζέλος με την σύζυγό του στην Βαρσοβία

Πρόεδρος Ι. Μοścicki υποδέχεται τον Πρωθυπουργό Ε. Βενιζέλο στο Βασιλικό Κάστρο της Βαρσοβίας

Πρωθυπουργός Ε. Βενιζέλος συνοδευόμενος από τον Πρέσβη Γ. Λαγουνδάκη (αριστερά) και τον Υπουργό Α. Ζαλέσκι (δεξιά)

Η επόμενη δεκαετία για τις πολωνοελληνικές διπλωματικές σχέσεις ξεκίνησε ελπιδοφόρα με την πρώτη ιστορική επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου στην Βαρσοβία και σηματοδότησε συμβολικά ένα νέο άνοιγμα. Ο κορυφαίος Έλληνας ηγέτης της εποχής γιόρτασε την πρωτοχρονιά του 1931 με τη συντροφιά των Πολωνών αξιωματούχων, οι οποίοι πρέσβευαν παρόμοιες πολιτικές ιδέες. Ο Βενιζέλος συνάντησε στη Βαρσοβία τον πρωθυπουργό Walery Sławek [Βαλέρι Σλάβεκ] και τον υπουργό εξωτερικών August Zaleski [Άουγουστ Ζαλέσκι], τον προ ετών απεσταλμένο της Πολωνίας στην Ελλάδα και έγινε δεκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ignacy Mościcki [Ιγκνάτσι Μοστσιόσκι].

Στη διεθνή πολιτική και οι δύο κυβερνήσεις της εποχής ήταν φιλογαλλικές. Αυτές οι ομοιότητες βοήθησαν σημαντικά στην βελτίωση των διακρατικών σχέσεων, που στην δεκαετία του 1930 έγιναν πιο ουσιαστικές. Ο ίδιος ο στρατάρχης Józef Piłsudski [Ιωσήφ Πιλσούντσκι] επισκέφθηκε την Αθήνα ανεπίσημα ένα έτος αργότερα, στις 10 Απριλίου 1932, κατά την επιστροφή του από ένα ταξίδι στην Αίγυπτο.

Στρατάρχης J. Piłsudski στην Αθήνα συνοδευόμενος από τον Πρέσβη P. Jurjewicz

Μέχρι το ξέσπασμα του Β' παγκοσμίου πολέμου τα δύο κράτη είχαν συνδεθεί με τις βασικές εμπορικές και πολιτικές συμφωνίες. Η σταθερή νομική βάση αποτέλεσε θεμέλιο για την ανάπτυξη σχέσεων σε πολλούς στρατηγικούς τομείς, όπως η εθνική άμυνα και η πολεμική βιομηχανία. Το 1936 η κυβέρνηση του στρατηγού Μεταξά, στο πλαίσιο διαφοροποίησης των πηγών εξοπλισμού για τις ένοπλες δυνάμεις, αποφάσισε την αγορά 36 πολωνικών αεροσκαφών PZL-24. Στην ανάπτυξη των διακρατικών σχέσεων συνέβαλε επίσης η παρουσία στην Αθήνα δύο πεπειραμένων Πολωνών διπλωματών, του Paweł Jurjewicz [Πάβελ Γιουργιέβιτς], ο οποίος ολοκλήρωσε την πολύχρονη διπλωματική του σταδιοδρομία ως απεσταλμένος στην Ελλάδα την οκταετία 1926-1934 και του Władysław Günther-Schwarzburg [Βλαντίσλαφ Γίντερ-Σβάρτσμπουργκ], ο οποίος ανέλαβε την αποστολή του το 1936, ενώ στις 22 Απριλίου 1941, όταν έκλεισε η πολωνική πρεσβεία στην Αθήνα λόγω της ναζιστικής κατοχής, συνέχισε την αποστολή του δίπλα στην εξόριστη κυβέρνηση στο Κάιρο.

Στη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου οι επαφές των εξόριστων κυβερνήσεων και των δύο χωρών παρέμειναν ενεργείς, κυρίως από την στιγμή της μετακίνησης της κυβέρνησης Τσουδερού στο Λονδίνο, τον Σεπτέμβριο 1941, όπου ήδη από τον Ιούνιο 1940 έδρευε η πολωνική εξόριστη κυβέρνηση υπό την προεδρία του στρατηγού Władysław Sikorski [Βλαντίσλαβ Σικόρσκι]. Ο κοινός αγώνας εναντίον των κατακτητών

Πρέσβης Roger Raczyński

και η συμμαχία με τη Μεγάλη Βρετανία ένωσαν τους Πολωνούς και Έλληνες διπλωμάτες στον συντονισμό των δράσεων της αντίστασης. Δείγμα της σημασίας των σχέσεων με την Ελλάδα για την κυβέρνηση Σικόρσκι ήταν, τον Φεβρουάριο 1942, η ανάθεση της διπλωματικής αποστολής στην ελληνική εξόριστη κυβέρνηση στον λαμπρό διπλωμάτη Roger Raczyński [Ρόγκερ Ρατσίνσκι], αδελφό του τότε υπουργού εξωτερικών Edward Raczyński [Εδουάρδο Ρατσίνσκι]. Ο Ρατσίνσκι ακολούθησε την ελληνική κυβέρνηση στο Κάιρο και μετά την απελευθέρωση εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου και απεβίωσε στις 10 Νοεμβρίου 1945.

Μετά τον πόλεμο οι δύο χώρες βρέθηκαν στα ανταγωνιστικά στρατόπεδα του ψυχρού πολέμου. Παρά την ενίσχυση των παραδοσιακών φιλικών σχέσεων μέσω της αντίστασης και του κοινού αγώνα, οι διπλωματικές σχέσεις παρέμειναν νεκρές από την στιγμή της αναγνώρισης του

φιλοσοβιετικού πολωνικού καθεστώτος από την Ελλάδα στις 17 Ιουλίου 1945. Οι φιλικές κοινωνικές σχέσεις συνεχίστηκαν με την υποδοχή χιλιάδων προσφύγων του ελληνικού εμφυλίου πολέμου στην Πολωνία μετά το 1949. Η παρουσία τους όμως, ενώ εμπλούτισε σημαντικά το δημόσιο και κοινωνικό βίο της Πολωνίας, δεν βοήθησε στην ανάπτυξη των διακρατικών σχέσεων, οι οποίες έπεσαν θύμα του ψυχροπολεμικού ανταγωνισμού. Έτσι, την πρώτη μεταπολεμική δεκαετία οι πολωνοί - ελληνικές διπλωματικές σχέσεις, ήταν μόνο τυπικές, αλλά ουσιαστικά ανύπαρκτες.

Το 1952 επιχειρήθηκε από την ελληνική πλευρά μια προσπάθεια αποκατάστασης του διακρατικού διαλόγου μέσω της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη του ΟΗΕ. Ο Έλληνας αντιπρόσωπος παρουσίασε πρόταση εμπορικής σύμβασης, η οποία όμως έγινε δεκτή με σκεπτικισμό από τις σταλινικές αρχές της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας λόγω «έλλειψης συμβατότητας των οικονομικών συστημάτων». Τελικά η σύμβαση δεν υπεγράφη και οι διπλωματικές σχέσεις παρέμειναν θύμα της οξύτερης φάσης του ψυχρού πολέμου μέχρι το 1956, όταν ήρθε στην εξουσία ο φυλακισμένος από την σταλινική φρουρά δημοφιλής ηγέτης Władysław Gomułka [Βλαντίσλαβ Γκομούλκα]. Άρχισε το πρώτο άνοιγμα της φιλοσοβιετικής Πολωνίας προς τις φιλελεύθερες χώρες της Ευρώπης, καρπός του οποίου υπήρξε η αποκατάσταση των διπλωματικών αντιπροσώπων και του πολιτικού διαλόγου. Το Σεπτέμβριο διαπιστεύτηκε στην Αθήνα ο Πολωνός απεσταλμένος Aleksander Małecky [Αλεξάντερ Μαλέτσκι] ενώ τρεις μήνες αργότερα ξεκίνησε την αποστολή του στην Βαρσοβία ο Έλληνας ομόλογός του Ιωάννης Λεώπουλος.

Η επόμενη δεκαετία, εκείνη του 1960, έφερε σταδιακή ενίσχυση των διακρατικών σχέσεων. Το Ιανουάριο 1963 πραγματοποιήθηκε η πρώτη μεταπολεμική επίσκεψη Πολωνού υπουργού εξωτερικών στην Ελλάδα, του Adam Rapacki [Άνταμ Ραπάτσκι], επί σειρά ετών επικεφαλής της πολωνικής διπλωματίας. Ο Rapacki διακρίθηκε για τις αφοπλιστικές του πρωτοβουλίες και υπήρξε ανάμεσα στους πρωτοπόρους της σύστασης της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη. Στην σταθεροποίηση των διπλωματικών σχέσεων είχε συνεισφέρει ουσιαστικά η αναβάθμιση των αντιπροσωπίων σε βαθμό πρεσβειών το 1962 και οι εξαετείς θητείες στις αναβαθμισμένες έδρες ικανών και πεπειραμένων πρέσβων: στην Αθήνα του Zygmunt Dworakowski [Ζίγκμουντ Ντβορακόφσκι] και αντίστοιχα στην Βαρσοβία του Γεωργίου Καλούτση. Στο διάστημα 1960 – 1968 έχουν υπογραφεί βασικές συμφωνίες κυρίως στον οικονομικό τομέα, οι οποίες ρύθμισαν τους σημαντικότερους κλάδους της διμερούς συνεργασίας, όπως: η ανταλλαγή αγαθών, η αποζημίωση ελληνικών συμφερόντων στην Πολωνία, οι φορολογικές απαλλαγές στην ναυτιλία και στην αεροναυτική, οι προμήθειες πολωνικών προϊόντων στην Ελλάδα και οι εισαγωγές ελληνικού καπνού στην Πολωνία.

Το καθεστώς της χούντας στην Ελλάδα δεν ευνόησε την περαιτέρω ενίσχυση των διακρατικών σχέσεων, δεν σταμάτησε όμως την καλή τους πορεία. Οι αρχές της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, παρά την σκληρή αντιχουντική ρητορική τους, διατήρησαν ψυχρές μεν, αλλά ομαλές σχέσεις με το καθεστώς των συνταγματαρχών. Το 1970, μετά την απομάκρυνση από την εξουσία του Gomułka, το τιμόνι της Πολωνίας ανέλαβε μια νέα ηγεσία υπό τον Edward Gierek [Εδουάρδο Γκιέρεκ], ο οποίος εξεδήλωσε διάθεση για σημαντικά ανοίγματα προς τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Οι διακρατικές σχέσεις της εποχής εκείνης είχαν συγκεντρωθεί στους τομείς οικονομίας και τεχνολογίας.

Η μεταπολίτευση στην Αθήνα το 1974 αποτέλεσε ένα σημαντικό κίνητρο στην εξέλιξη των πολωνό - ελληνικών σχέσεων. Άρχισε η πρώτη φάση του επαναπατρισμού των προσφύγων του εμφυλίου πολέμου και των παιδιών τους. Πάνω από δέκα χιλιάδες ελληνόπουλα είχαν γεννηθεί και εκπαιδευθεί στην Πολωνία. Αυτό το μεγάλο ανθρώπινο κεφάλαιο είχε συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη των κοινωνικών, οικονομικών και πνευματικών σχέσεων των δύο χωρών. Ταυτόχρονα είχε συστηθεί σταθερός πολιτικός διάλογος μέσω των υπουργείων εξωτερικών. Από την άνοιξη του 1975 διενεργούνταν διαβουλεύσεις υπό την προεδρία υφυπουργών εξωτερικών των δυο κρατών. Στα επόμενα χρόνια υλοποιήθηκε η πρώτη ιστορική ανταλλαγή επισκέψεων των υπουργών εξωτερικών. Στις αρχές Σεπτεμβρίου 1977 τη Βαρσοβία επισκέφθηκε ο Δημήτρης Μπίτσιος, ενώ τον Οκτώβριο 1978 στην Αθήνα ταξίδεψε ο Emil Wojtaszek [Έμιλ Βοϊτάσεκ]. Οι κυβερνήσεις του Piotr Jaroszewicz (Πιότρ Γιαροσέβιτς) και του Κωνσταντίνου Καραμανλή πραγματοποίησαν μια ουσιαστική διεύρυνση της νομικής βάσης των διμερών σχέσεων. Στην δυναμική ανάπτυξη των διακρατικών σχέσεων αξιοσημείωτη ήταν η συνεισφορά και των δύο πρέσβων, από την πολωνική πλευρά τον Jan Bisztyga [Γιαν Μπιστίγκα] και από την ελληνική του Λεωνίδα Μαρκαντωνάτου.

Η εργατική εξέγερση στα πολωνικά ναυπηγεία και η γέννηση της «Αλληλεγγύης», ενός μαζικού, κοινωνικού, φιλελεύθερου κινήματος, ξύπνησε στην Ελλάδα έναν ενθουσιασμό, ο οποίος ευνόησε την περαιτέρω ενίσχυση των πολωνό - ελληνικών σχέσεων. Στο κίνημα είχαν συμμετάσχει πολλοί Έλληνες κάτοικοι της Πολωνίας. Ο πολιτικός διάλογος ισχυροποιήθηκε. Τον Ιούνιο 1981 επισκέφθηκε τη Βαρσοβία ο υπουργός εξωτερικών Κωνσταντίνος Μητσστάκης, εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο την υποστήριξη της Ελλάδας για τις πολιτικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις στην Πολωνία. Δυστυχώς, αυτή η διαδικασία δεν είχε μεγάλη διάρκεια. Στις 13 Δεκεμβρίου 1981 ένα πραξικόπημα του στρατηγού Jaruzelski [Γιαρουζέλσκι] απέτρεψε για μερικά χρόνια την πορεία της φιλελευθεροποίησης της χώρας και περιόρισε την προοπτική της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Η Πολωνία έζησε

με τη σειρά της την πικρή εμπειρία της Ελλάδος της προηγούμενης δεκαετίας. Ανάμεσα στα φυλακισμένα μέλη της «Αλληλεγγύης» βρέθηκαν και μερικοί Έλληνες, και λόγω της επιδείνωσης των συνθηκών διαβίωσης, ο επαναπατρισμός των προσφύγων του εμφυλίου πολέμου από την Πολωνία αυξήθηκε σημαντικά. Άρχισε επίσης η μετανάστευση στην Ελλάδα Πολωνών, οι οποίοι έφευγαν μαζικά στο εξωτερικό, κυρίως στις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Το ευρωπαϊκό κίνημα της «Αλληλεγγύης με την Αλληλεγγύη» βρήκε πολλούς οπαδούς στην Ελλάδα. Στην Αθήνα συστήθηκε μία επιτροπή υπό την ηγεσία του προέδρου της Ένωσης Ευρωπαίων Δημοσιογράφων Αθανάσιου Παπανδρόπουλου, η οποία βοήθησε τους πρώτους Πολωνούς μετανάστες. Όμως η στάση των ελληνικών πολιτικών κύκλων προς τα συμβάντα στην Πολωνία δεν ήταν ομοιογενής. Η φιλοσοβιετική κυβέρνηση Παπανδρέου διατήρησε καλές σχέσεις με το στρατιωτικό καθεστώς και ο υφυπουργός εξωτερικών Ασημάκης Φωτήλας απολύθηκε από τον πρωθυπουργό, όταν πήρε ομόλογη θέση με τους συναδέλφους του στην συνέλευση του υπουργών της ΕΟΚ ενάντια της πολωνικής χούντας. Ο Ανδρέας Παπανδρέου υπήρξε ο πρώτος ηγέτης των κρατών μελών ΕΟΚ, ο οποίος επισκέφθηκε επίσημα την Πολωνία μετά την επιβολή του στρατιωτικού νόμου. Η επίσκεψή του πραγματοποιήθηκε στις 18 – 22 Οκτωβρίου 1984 και ενίσχυσε πολιτικά την ηγεσία του στρατηγού Jaruzelski [Γιαρουζέλσκι], ο οποίος το επόμενο έτος συνάντησε τους ηγέτες Ιταλίας, Γαλλίας και Γερμανίας. Πρακτικός καρπός της επίσκεψης αυτής ήταν το πολυετές πρόγραμμα οικονομικής, επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας κι η ρύθμιση πολλαπλών θεμάτων σχετικών με τον επαναπατρισμό των Ελλήνων. Το επόμενο έτος έλαβε χώρα η επίσκεψη στην Ελλάδα του Πολωνού υπουργού εξωτερικών Marian Orzechowski [Μάριαν Οζεχόφσκι] (18-22.02.1986). Η κορύφωση των σχέσεων της ηγεσίας του Jaruzelski με την Ελλάδα ήταν η επίσημη επίσκεψη του στρατηγού ως αρχηγού κράτους τον Νοέμβριο 1987. Σημαντικό πρακτικό αποτέλεσμα της επίσκεψης ήταν η υπογραφή της συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολογίας. Στην δύσκολη εποχή της εξόδου της Πολωνίας από την στρατιωτική δικτατορία, σημαντικό ρόλο στις σχέσεις με την Ελλάδα έπαιξε η πολιτιστική διπλωματία. Την πενταετία 1984 – 89 στο αξίωμα του πρέσβη στην Αθήνα τοποθετήθηκε ο Józef Tejchma [Γιούζεφ Τέιχμα], πρώην υπουργός πολιτισμού και παιδείας.

Η μεταπολίτευση στην Πολωνία, αποτέλεσμα των συνομιλιών της Στρόγγυλης Τραπέζης του 1989, σήμανε ένα μεγάλο άνοιγμα στις πολιτικές και οικονομικές σχέσεις με όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και έγινε δεκτή με ενθουσιασμό και στην Ελλάδα. Την υποστήριξη της Ελλάδας προς τις πολωνικές μεταρρυθμίσεις εξέφρασε ο υπουργός εξωτερικών Αντώνης Σαμαράς στις συνομιλίες του με τον πρωθυπουργό Tadeusz Mazowiecki [Ταντέους Μαζοβιέτσκι] και τον υπουργό εξωτερικών Krzysztof Skubiszewski [Κρίστοφ Σκουμπιςέφσκι], κατά την επίσκεψή του στη Βαρσοβία τον Μάιο 1991. Ο πολιτικός διάλογος ενισχύθηκε σημαντικά και υποστήριξε

Αποκαλυπτήρια της αναμνηστικής επιγραφής της ονοματοθεσίας Ζίγκμουντ Μινέικο στο Πολωνικό Σχολείο με την παρουσία του Γ. Παπανδρέου και του Πρέσβη G. Dziemidowicz

υπουργού εξωτερικών Καρόλου Παπούλια στην Βαρσοβία, υπεγράφη η συμφωνία περί κατάργησης θεωρήσεων εισόδου. Στις 3 Ιουνίου 1997 αναγνωρίστηκε επίσημα το Πολωνικό Σχολείο στην Αθήνα, το οποίο αργότερα έλαβε το όνομα του Ζίγκμουντ Μινέικο, Πολωνού αξιωματικού, φιλέλληνα, ο οποίος εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα μετά την πτώση της πολωνικής „Εξέγερσης του Ιανουαρίου” του 1963. Η οικογένεια Μινέικο είχε προσωπικούς δεσμούς με την οικογένεια Παπανδρέου, γεγονός που επηρέασε θετικά την στάση των Παπανδρέου στις σχέσεις της Ελλάδας με την Πολωνία.

Υπουργός A. Olechowski υποβάλλει την αίτηση για την ένταξη της Πολωνίας στην Ε.Ε.

την ανάπτυξη οικονομικών, κοινωνικών και πνευματικών σχέσεων. Ήταν η εποχή ραγδαίας ανάπτυξης ορισμένων κλάδων της ελληνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων των κατασκευών, όπου βρήκε απασχόληση ένας μεγάλος αριθμός Πολωνών μεταναστών. Στη δεκαετία του 1990 ορισμένες στατιστικές έδειχναν, ότι ο αριθμός των Πολωνών εργαζομένων στην Ελλάδα είχε ξεπεράσει τις 100 χιλιάδες. Εκείνη την περίοδο μία από τις κυρίες διεκδικήσεις της πολωνικής διπλωματίας στην Ελλάδα ήταν η ρύθμιση της νομιμότητας διαμονής, εργασίας και εκπαίδευσης των Πολωνών υπηκόων. Μετά από μακρόχρονες και περίπλοκες διαπραγματεύσεις στις 21 Νοεμβρίου 1994, κατά την διάρκεια της επίσκεψης του

Άλλη σημαντική διπλωματική πρόκληση της εποχής ήταν το αίτημα υποστήριξης της ένταξης της Πολωνίας στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τα κράτη μέλη και των δύο οργανισμών. Έτυχε η επίσημη αίτηση ένταξης στην Ε.Ε. να υποβληθεί από την Πολωνία επί της ελληνικής προεδρίας, από τον υπουργό εξωτερικών Andrzej Olechowski [Άντζεϊ

Ολεχόφσκι] στον αναπληρωτή υπουργό εξωτερικών τον Θεόδωρο Πάγκαλο, στην Αθήνα στις 18 Δεκεμβρίου 1993. Η Ελλάδα, παρά τα διάφορα οικονομικά και αμυντικά ζητήματα σχετικά με την διεύρυνση του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε. υποστήριξε ένθερμα την ένταξη της Πολωνίας και στους δύο οργανισμούς.

Ο πολιτικός διάλογος μεταξύ Πολωνίας και Ελλάδος κορυφώθηκε την τελευταία πενταετία του 20ου αιώνα. Μέσα σε λίγα χρόνια πραγματοποιήθηκαν πολλές επισκέψεις υψηλού επιπέδου, όπως η ανταλλαγή επισκέψεων των Προέδρων των Δημοκρατιών: Κωστή Στεφανόπουλου και Aleksander Kwaśniewski [Αλεξάντερ Κφασνιέφσκι] και προέδρων των δύο κοινοβουλίων Józef Zych [Γιούζεφ Ζιχ] και Απόστολου Κακλαμάνη. Το διπλωματικό ημερολόγιο του αιώνα έκλεισε συμβολικά στις 18 Νοεμβρίου 2000 με την επίσκεψη στην Αθήνα του Πολωνού πρωθυπουργού Jerzy Buzek [Γιέζι Μπούζεκ], ο οποίος αργότερα διετέλεσε πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πρόεδρος Κ. Στεφανόπουλος στο Λουβιντς

Πρόεδρος Α. Κωσνιέφσκι στην Αθήνα

Το σημαντικότερο βήμα για την πλήρη νομική ρύθμιση της διμερούς συνεργασίας υπήρξε το Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας που υπεγράφη στην Αθήνα στις 12 Ιουνίου 1996, από τους υπουργούς εξωτερικών Dariusz Rosati [Ντάριους Ροσάτι] και Κάρολο Παπούλια. Το τέλος του αιώνα σήμανε

Πρόεδρος Κ. Στεφανόπουλος στην Βαρσοβία

επίσης μία έντονη ανάπτυξη των διμερών σχέσεων, όχι μόνον στον πολιτικό τομέα, αλλά κυρίως στην οικονομία, στον πολιτισμό και στην παιδεία. Στην Αθήνα δραστηριοποιήθηκε μια ισχυρή ελληνοπολωνική ομάδα λογίων και καλλιτεχνών, ενώ στο Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας ιδρύθηκε η πρώτη στην Πολωνία έδρα νεοελληνικών

σπουδών. Στην πορεία αυτή σημαντική υπήρξε η δραστηριότητα των διπλωματικών αποστολών και των δύο χωρών καθώς και των πρέσβων, από την πολωνική πλευρά του Ryszard Żółtaniecki [Ρίσαρντ Ζουλτανιέτσκι] και του Wojciech Lamentowicz [Βόιτσιεχ Λαμεντόβιτς], ενώ από την ελληνική πλευρά των διπλωματών Γεωργίου Αλεξανδρόπουλου και Λεωνίδα Χρυσανθόπουλου.

Εγκαίνια του προξενείου στην Πάτρα

Στις δράσεις των διπλωματικών αποστολών έχουν προσθέσει μια ουσιαστική συνεισφορά και οι επίτιμοι πρόξενοι των δύο χωρών, οι περισσότεροι εκ των οποίων έχουν ξεκινήσει το έργο τους στην δεκαετία του 1990. Ως επίτιμοι πρόξενοι της Πολωνίας έχουν υπηρετήσει εκλεκτοί Έλληνες επιχειρηματίες, ο Μίνως Κυριακού στην Θεσσαλονίκη (από το 1993), ο Μιχαήλ Κοκκίνης στον Πειραιά

Εγκαίνια του προξενείου στο Ηράκλειο Κρήτης

Ανάληψη καθηκόντων Επίτιμου Προξένου από την Ρεγγίνα Γκολέμη

(από το 1993), ο Στέλιος Γκολέμης στο Ηράκλειο Κρήτης (1995 – 2013), τον οποίον διαδέχτηκε το 2013 η Ρεγγίνα Γκολέμη και ο Αλέξανδρος Παναγόπουλος στην Πάτρα (2002 – 2010). Την Ελλάδα αντιπροσώπευσε στο Γκντανσκ, στο διάστημα 1996 – 2001, ο Φοίβος Φεγγάρας, γιος προσφύγων του εμφυλίου πολέμου, ο οποίος παρέμεινε στην Πολωνία.

Ο νέος αιώνας έφερε στα δύο κράτη ενίσχυση και σταθεροποίηση των κεκτημένων της προηγούμενης περιόδου. Τον Απρίλιο 2003, στην διάρκεια της επόμενης ελληνικής προεδρίας στην ΕΕ, υπεγράφη στην Αθήνα η διεύρυνση της Ένωσης με την προσχώρηση της Πολωνίας και 9 άλλων κρατών. Η τελετή πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα 10 χρόνια μετά την υποβολή της επίσημης αίτησης της Πολωνίας, που έγινε επίσης στην Αθήνα το 1993. Ένα μήνα αργότερα, το Μάιο 2003, ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης πραγματοποίησε την επίσκεψη στην Βαρσοβία.

Πολωνική αντιπροσωπεία στην υπογραφή της Συνθήκης Διεύρυνσης της ΕΕ στην Αθήνα

Πρωθυπουργός Κ. Σημίτης στην Βαρσοβία

Ιδιαίτερη σημασία και για τις δύο χώρες είχε το 2004 – έτος ολοκλήρωσης της ένταξης της Πολωνίας στην Ε.Ε. και των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα. Αξίζει προσοχή το γεγονός, ότι πολωνικές κατασκευαστικές εταιρίες είχαν συμμετάσχει ενεργά στα μεγάλα έργα που σηματοδότησαν τις προετοιμασίες της Ελλάδος για την μέγιστη παγκόσμια αθλητική εκδήλωση. Επικεφαλής της πολωνικής διπλωματικής αποστολής στην Αθήνα ήταν τότε ο γνωστός δημοσιογράφος Grzegorz Dziemidowicz [Γκζέγκοζ Τζιεμιντόβιτς] και ομόλογός του στην Βαρσοβία – ο Νικόλαος Βαμβουνάκης.

Πρόεδρος Α. Kwaśniewski και ο ποδοσφαιριστής Κριστόφ Βαζέχα στους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα

Κατόπιν, η γενική οικονομική κρίση απέτρεψε την διατήρηση του ρυθμού ανάπτυξης πολύπλευρων συνεργασιών της προηγούμενης δεκαετίας. Ο πολιτικός διάλογος παρέμεινε όμως σταθερός και η πλούσια βάση των διμερών συμφωνιών έχει εκσυγχρονιστεί σημαντικά.

Πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου στην Βαρσοβία

Το ημερολόγιο διμερών επισκέψεων υψηλού επιπέδου είναι μεν σήμερα πιο άτονο λόγω αυξημένης συχνότητας συναντήσεων στο κοινοτικό πλαίσιο, δεν παραμένει όμως κενό. Πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή επισκέψεων πρωθυπουργών. Τον Οκτώβριο 2009 ο τότε πρόεδρος της πολωνικής κυβέρνησης και σήμερα πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Donald Tusk

*Επίσκεψη του Προέδρου
Κ. Παπούλια στην Πολωνία*

[Ντόναλντ Τρούσκ] επισκέφθηκε την Αθήνα, ενώ τον Απρίλιο 2011 ήρθε στην Βαρσοβία ο Γιώργος Παπανδρέου. Στις 8 - 9 Ιουλίου 2013 πραγματοποιήθηκε η επίσημη επίσκεψη του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια στην Πολωνία, στην διάρκεια οποίας υπεγράφη διμερή Συμφωνία συνεργασίας στους τομείς πολιτισμού, εκπαίδευσης, επιστημών, αθλητισμού, νεολαίας και μέσων ενημέρωσης.

Δεν σταματούν, παρά την κρίση, οικονομικές και κοινωνικές συνεργασίες, ενώ ο αριθμός Πολωνών τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα αυξάνεται κάθε χρόνο, όπως και ο αριθμός των Ελλήνων που ταξιδεύουν στην Πολωνία.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι την περασμένη δεκαετία το προσωπικό και των δύο αποστολών, στην Βαρσοβία και στην Αθήνα έχει αυξηθεί καθώς και η ποιότητα της δημόσιας δραστηριότητάς τους έχει βελτιωθεί αισθητά. Ουσιαστική ήταν η συνεισφορά των πρέσβων των δύο χωρών. Από την πολωνική πλευρά ήταν ο Maciej Górski [Μάτσιεϊ Γκούρσκι] πρώην υφυπουργός εθνικής αμύνης, ο Michał Klinger [Μίχαλ Κλίγκερ] καθηγητής ορθόδοξης θεολογίας και ο Maciej Krych [Μάτσιεϊ Κριχ] πεπειραμένος διπλωμάτης. Από την ελληνική πλευρά υπηρέτησαν: ο Παντελής Καρκαμπάσης, ο Γαβριήλ Κοπτσιδής και από το 2012 η κυρία Τασία Αθανασίου.

*Τελετές απόδοσης των διαπιστευτηρίων από τους πρέσβεις: (από αριστερά)
Grzegorz Dziemidowicz, Michał Klinger και Maciej Krych*

Μετά από 95 χρόνια ιστορίας, οι πολωνοελληνικές διπλωματικές σχέσεις βρίσκονται σε πολύ καλό επίπεδο και με προοπτική να αποκτήσουν την κορυφαία τους έκφραση στη εκατοστή επέτειο.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ

α) Της Πολωνίας στην Ελλάδα περίοδος 1918-1945

Όνομα και Επώνυμο	Κατάταξη /τίτλος	Ημ/νία έναρξης της θητείας
August Zaleski	Εκπρόσωπος της κυβέρνησης	24.05.1919 15.07.1920
Mikołaj Jurystowski	Εκπρ. της κυβέρνησης	01.01.1921
Czesław Andrycz	Chargé d'affaires	01.12.1924
Paweł Jurjewicz	Εκπρ. της κυβέρνησης	25.02.1926
Zygmunt Wierski	Chargé d'affaires	30.06.1934
Władysław Gunther-Schwarzburg	Εκπρόσωπος της κυβέρνησης	19.04.1936
Roger Raczynski	Εκπρ. της κυβέρνησης	01.02.1942
Paweł Czerwiński	Chargé d'affaires	01.07.1943
Roger Raczynski	Εκπρ. της κυβέρνησης	05.03.1945

β) Της Ελλάδας στην Πολωνία περίοδος 1918-1945

Όνομα και Επώνυμο	Κατάταξη /τίτλος	Ημ/νία έναρξης της θητείας
Κων/νος Βατικιώτης	Chargé d'affaires	03.10.1922
Νικόλας Ξυδάκης	Εκπρ. της κυβέρνησης	14.05.1925
Πέτρος Μεταξάς	Chargé d'affaires a.p.	23.11.1925
Γεώργιος Λαγουδάκης	Εκπρ. της κυβέρνησης	05.07.1928
Ιωάννης Πολίτης	Εκπρ. της κυβέρνησης	22.08.1933
Ε.Δ. Πάνας	Chargé d'affaires	12.1935
Κίμων Κόλλας	Εκπρ. της κυβέρνησης	20.12.1935
Χρ. Διαμαντόπουλος	Εκπρ. της κυβέρνησης	02.08.1942
Παναγιώτης Πιτινέλης	Εκπρ. της κυβέρνησης	22.09.1943

Περίοδος 1945-2014

Aleksander Matecki	Εκπρ. της κυβέρνησης	04.09.1956
Zygmunt Dworakowski	Εκπρ. της κυβέρνησης Πρέσβης	10.11.1960 05.03.1963
Henryk Golański	Πρέσβης	07.09.1966
Stanisław W. Dobrowolski	Πρέσβης	06.02.1972
Jan Bisztyga	Πρέσβης	31.01.1975
Janusz Lewandowski	Πρέσβης	13.03.1979
Józef Tejchma	Πρέσβης	03.10.1984
Janusz Lewandowski	Πρέσβης	08.03.1989
Ryszard Żółtaniecki	Πρέσβης	27.01.1992
Adam Żurawski	Chargé d'affaires a.i.	01.09.1996
Wojciech Lamentowicz	Πρέσβης	01.10.1997
Grzegorz Dziemidowicz	Πρέσβης	15.11.2001
Maciej Górski	Πρέσβης	16.11.2005
Maciej Lang	Chargé d'affaires a.i.	02.04.2006
Michał Klinger	Πρέσβης	18.04.2007
Maciej Krych	Πρέσβης	29.05.2012
Sandra Harmoza	Chargé d'affaires a.i.	27.01.2014

Περίοδος 1945-2014

Ιωάννης Λεόπουλος	Chargé d'affaires a.i. Εκπρ. της κυβέρνησης	29.12.1956 06.01.1961
Γιώργος Καλούτσης	Πρέσβης	31.12.1962
Ανδρέας Λιόκαλος	Chargé d'affaires a.i.	08.05.1969
Ευστάθιος Βεργής	Πρέσβης	25.07.1970
Λεωνίδας Γεώργιος Μαρκαντωνάτος	Πρέσβης	10.04.1975
Ιωάννης Ρετάλης	Πρέσβης	19.07.1980
Λεωνίδας Ευαγγελίδης	Πρέσβης	04.06.1984
Κωνσταντίνος Αιλιανός	Πρέσβης	13.07.1987
Ευστράτιος Μαυρούδης	Πρέσβης	22.11.1990
Γεώρ. Αλεξανδρόπουλος	Πρέσβης	29.07.1992
Λεωνίδας Χρυσανθόπουλος	Πρέσβης	27.08.1996
Νικόλαος Βαμβουνάκης	Πρέσβης	19.09.2000
Διονύσιος Επ. Λέλος	Πρέσβης	10.02.2004
Παντελής Καρκαμπάσης	Πρέσβης	21.07.2006
Γαβριήλ Κοπτσιδής	Πρέσβης	12.01.2009
Τασία Αθανασίου	Πρέσβης	08.11.2012

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Ημ/νία υπογραφής	Τίτλος
17.04.1925	Εμπορική Σύμβαση. Τέθηκε σε ισχύ 25.09.1925.
10.04.1930	Συμφωνία για δωρεάν νομική βοήθεια και <i>cautio judicatum solvi</i> .
22.04.1931	Σύμβαση για εκμετάλλευση τακτικών αεροπορικών αερογραμμών. Τέθηκε σε ισχύ 04.05.1932.
04.01.1932	Συνθήκη φιλίας, συνδιαλλαγής και διαιτησίας. Τέθηκε σε ισχύ 01.08.1932.
21.08.1932	Συμφωνία για την μεταφορά ταχυδρομείου αεροπορικώς.
31.10.1936	Συμφωνία για παράδοση 36 πολωνικών μαχητικών αεροσκαφών για την Ελλάδα.
11.03.1938	Τελωνειακή Συμφωνία (Δασμολογική)
11.03.1938	Συμφωνία πλοήγησης.
14.03.1938	Κτηνιατρική Σύμβαση.
30.07.1956	Εμπορική Συμφωνία. Τέθηκε σε ισχύ 30.07.1956.
08.11.1960	Πολυετής Σύμβαση εμπορικών ανταλλαγών. Τέθηκε σε ισχύ 01.10.1960.
22.11.1963	Συμφωνία για την αποζημίωση ελληνικών συμφερόντων στην Πολωνία. Τέθηκε σε ισχύ 23.12.1963.
21.12.1963	Συμφωνία για τακτικές εμπορικές αερομεταφορές. Τέθηκε σε ισχύ 24.11.1964.
21.01.1964	Συμφωνία για την απαλλαγή φορολογίας του εισοδήματος που προέρχεται από την ναυτιλία και την αεροναυτική. Τέθηκε σε ισχύ 24.11.1964.
20.11.1964	Ειδική Συμφωνία (αντισταθμιστική) σχετικά με την προμήθεια πολωνικών αγαθών στην Ελλάδα και ελληνικού καπνού στην Πολωνία.
25.04.1975	Συμφωνία για την εμπορική ναυτιλία. Τέθηκε σε ισχύ 14.05.1976.
31.03.1976	Συμφωνία περί μορφωτικής και επιστημονικής συνεργασίας. Τέθηκε σε ισχύ 26.11.1977.
30.08.1977	Προξενική Σύμβαση. Τέθηκε σε ισχύ 29.04.1979.
14.11.1978	Συμφωνία περί αμοιβαίας συνεργασίας και αρωγής επί τελωνειακών θεμάτων. Τέθηκε σε ισχύ 17.09.1979.
24.10.1979	Σύμβαση δικαστικής αρωγής επί αστικών και ποινικών θεμάτων. Τέθηκε σε ισχύ 23.12.1981.
18.12.1980	Συμφωνία για την ανάπτυξη της οικονομικής, βιομηχανικής και τεχνικής συνεργασίας. Τέθηκε σε ισχύ 02.08.1984.
03.05.1985	Συμφωνία για την ρύθμιση ορισμένων προβλημάτων κοινωνικής ασφάλισης (για άτομα ελληνικής καταγωγής επαναπατριζόμενα από την Λαϊκή Δημοκρατία της Πολωνίας στην Ελλάδα). Τέθηκε σε ισχύ 01.09.1986.
20.11.1987	Συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας αναφορικά με τους φόρους εισοδήματος και κεφαλαίου (περιουσίας). Τέθηκε σε ισχύ 28.09.1991.
14.10.1992	Συμφωνία για την πρόωθηση και αμοιβαία προστασία των επενδύσεων. Τέθηκε σε ισχύ 20.02.1995.
03.11.1992	Συμφωνία για διμερή στρατιωτική συνεργασία. Τέθηκε σε ισχύ 03.11.1992
21.11.1994	Συμφωνία σχετικά με την επανυποδοχή των στερουμένων άδειας παραμονής προσώπων. Τέθηκε σε ισχύ 05.05.1996.
21.11.1994	Συμφωνία σχετικά με την κατάργηση θεωρήσεων (visa) μικρής διάρκειας. Τέθηκε σε ισχύ 05.05.1996.
07.09.1995	Συμφωνία για οικονομική, επιστημονική και τεχνική συνεργασία στον τομέα της γεωργίας και της οικονομίας τροφίμων. Τέθηκε σε ισχύ το 2001.
12.06.1996	Σύμφωνο φιλίας και συνεργασίας. Τέθηκε σε ισχύ 03.07.1998.
09.11.1998	Συμφωνία για συνεργασία στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας. Τέθηκε σε ισχύ 04.02.2000.
29.06.2004	Μνημόνιο αμοιβαίας κατανόησης για την συνεργασία στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας.
06.10.2011	Συμφωνία για συνεργασία στον τομέα τουρισμού. Τέθηκε σε ισχύ 05.02.2013.
08.07.2013	Συμφωνία συνεργασίας στους τομείς πολιτισμού, εκπαίδευσης, επιστημών, αθλητισμού, νεολαίας και μέσων ενημέρωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Adam Jerzy Czartoryski, *Pamiętnik z lat 1804–1805* [Ημερολόγιο από τα 1804–1805] [σε:] του αυτού „*Pamiętniki i memoriały polityczne 1776–1809*” [Ημερολόγια και πολιτικές σημειώσεις 1776–1809], Warszawa 1986.
- Adam Jerzy Czartoryski, *Sur le système politique que devrait suivre la Russie*, μετάφρ. Z. Libiszowska [σε:] του αυτού „*Pamiętniki i memoriały polityczne 1776–1809*” [Ημερολόγια και πολιτικές σημειώσεις 1776–1809], Warszawa 1986.
- Kazimierz Dopierała, *Polska osada w Tesalii (1857–1859)* [Οπολωνικός οικισμός στη Θεσσαλία (1857–1859)], „*Przegląd zachodni*”, 30.2 (1974), σσ. 273–289.
- Johann Daniel Elster, *Das Bataillon der Philhellenendessen Errichtung, Feldzug und Untergang*, Baden 1828.
- Zbigniew Herbert, *Diariusz grecki* [Ελληνικό ημερολόγιο], „*Zeszyty Literackie*” 4 (1999), σσ. 43–61.
- Zbigniew Herbert, *Labirynt nad morzem* [Λαβύρινθος στη θάλασσα], Warszawa 2000.
- Oktawiusz Jurewicz, *Greckie peregrynacje Juliusza Słowackiego (24.VIII. 1836 Neapol – 12.XI. 1836 Hermupoli)* [Οι ελληνικές περιηγήσεις του Juliusz Słowacki (24.VIII. 1836 Νεάπολη – 12.XI. 1836 Ερμούπολη)], „*Meander*”, 14.4–5 (1959), σσ. 177–206.
- Maria Kalinowska, *Juliusza Słowackiego „Podróż do Ziemi Świątej z Neapolu”*. Glosy [Το «Ταξίδι απ’ τη Νεάπολη στους Αγίους Τόπους» του Juliusz Słowacki. Σχόλια], Gdańsk 2011, σσ. 48–56.
- Jacek Knopek, *Aktywność podróżników i pielgrzymów polskich w XIX-wiecznej Grecji* [Η δραστηριότητα των Πολωνών περιηγητών και προσκυνητών στην Ελλάδα του 19ου αι.], „*Nautologia*”, 32.2 (1997), σσ. 34–37.
- Jacek Knopek, *Polacy w Grecji, historia i współczesność* [Οι Πολωνοί στην Ελλάδα. Ιστορικά και σύγχρονα], Bydgoszcz 1997.
- Jacek Knopek, *Polacy w Grecji po drugiej wojnie światowej* [Οι Πολωνοί στην Ελλάδα μετά τον Β’ ΠΠ], „*Przegląd humanistyczny*”, 41.4 (1997), σσ. 117–129.
- Przemysław Kordos, *Przejazdem w Grecji. Polscy podróżnicy w Grecji w XIX i XX wieku* [Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα. Πολωνοί περιηγητές στην Ελλάδα τον 19ο και 20ο αιώνα], Warszawa 2009.
- Magdalena Kowalska, *Postać Marka Botsarisa w Podróży do Ziemi Świątej z Neapolu Juliusza Słowackiego* [Το πρόσωπο του Μάρκου Μπότσαρη στο «Ταξίδι απ’ τη Νεάπολη στους Αγίους Τόπους» του Juliusz Słowacki], [w:] Małgorzata Borowska, Maria Kalinowska, Katarzyna Tomaszuk [red.] „*Filhellenizm w Polsce. Wybrane tematy*”, Warszawa 2012, σσ. 81–93.
- Zygmunt Kubiak, *Nowy Brewiarz Europejczyka* [Νέο ευχολόγιο του Ευρωπαίου], Warszawa 2001.
- Zygmunt Kubiak, *Uśmiech Kore* [Χαμόγελο της Κόρης], Warszawa 2000.
- Michał Kuziak, *Ambiwalencja obrazu Grecji w twórczości Juliusza Słowackiego (wokół Podróży do Ziemi Świątej z Neapolu)* [Η αμφιθυμία της εικόνας της Ελλάδας στο έργο του Juliusz Słowacki (γύρω από το «Ταξίδι απ’ τη Νεάπολη τους Αγίους Τόπους»)] [σε:] Małgorzata Borowska, Maria Kalinowska, Jarosław Ławski, Katarzyna Tomaszuk, „*Filhellenizm w Polsce. Rekonesans*”, Warszawa 2007, σσ. 263–277.

- Henryk Landowski, *Jeden przeciwko Niemcom* [Ένας εναντίον των Γερμανών], Rome 1946.
- Nikos Marantzidis, *The Greek Civil War 1944–1949 and the Opening of the archives in post-communist Europe*, [w:] Magdalena Semczyszyn [red.], „PRL a wojna domowa w Grecji” το άρθρο προσφέρθηκε από τον ίδιο τον συγγραφέα πριν από την έκδοση).
- Monika Mikuła, „*Moje życie jest tylko fragmentem*”. Wyimek z życia Dionizjosa Solomosa. Rok 1836 – rok spotkania z Juliuszem Słowackim [«Η ζωή μου είναι μόνο ένα απόσπασμα». Ένα θραύσμα της ζωής του Διονυσίου Σολωμού. 1836 – το έτος της συνάντησης με τον Juliusz Słowacki], [w:] Małgorzata Borowska, Maria Kalinowska, Katarzyna Tomaszuk [red.] „*Filhellenizm w Polsce. Wybrane tematy*”, Warszawa 2012, σσ. 145–153.
- Zygmunt Mineyko, Eligiusz Kozłowski i Kazimierz Olszański [red.], „*Z tajgi pod Akropol wspomnienia z lat 1848–1866*” [Από την τσίγκα στην Ακρόπολη. Απομνημονεύματα από τα 1848–1866], Warszawa 1971.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Zespół pracowników Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ, „*Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*”, Warszawa 2013.
- Jan Pachosiński, „*Polacy na wyspach Jońskich i niedoszła Rzeczpospolita Polsko-Grecka*” (1795–1807) [Οι Πολωνοί στα Ιόνια Νησιά και η αποτυχημένη Πολυνο-Ελληνική Κοινοπολιτεία], Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Prace historyczne, 1 (1964), σσ. 67–95.
- Maria i Janusz Przymanowscy, „*Leonarda i jej synowie*” [Η Λεονάρντα και οι γιοί της], Kraków 1980
- Henryk Sienkiewicz, *Wycieczka do Aten* [Η εκδρομή στην Αθήνα], „*Dziela*” t. 44, Warszawa 1950, σσ. 236–259.
- Tadeusz Sinko, „*Polscy podróżnicy w Grecji i Troi*” [Οι Πολωνοί περιηγητές στην Ελλάδα και στην Τροία], Kraków 1925.
- Stanisław Strumph-Wojtkiewicz, „*Agent nr 1*” [Πράκτορας νούμερο 1], Warszawa 1962 [και άλλες εκδόσεις]
- Mieczysław Wojceki, „*Uchodźcy polityczni z Grecji w Polsce. 1948–1975*” [Οι πολιτικοί πρόσφυγες από την Ελλάδα στην Πολωνία. 1948–1975], Jelenia Góra 1989.
- Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, „*Διήγησις συμβάντων της ελληνικής φύλης από το 1770 έως το 1836*”, Αθήνησιν 1846.
- Δημοσθένης Α. Κουνιάκης, „*Ο Κολοκοτρώνης και τα Επτάνησα*”, Αθήνα 1974.
- Μάρκος Ν. Ρούσσο-Μηλιτώνης, „*Το Μνημείο Φιλελλήνων στο Ναύπλιο*”, Αθήνα 1991.
- Γιώργος Χριστόπουλος [red.], „*Ιστορία του ελληνικού έθνους*”, Αθήνα 1977, t. 13.
- Κατερίνα Χρυσ. Σουλτανιά, „*Η εθνική ταυτότητα των εκπατρισμένων μετά τον Εμφύλιο των Ελλήνων (το παράδειγμα της Πολωνίας)*”, Λάρισα 1999.
- Κατερίνα Χρυσ. Σουλτανιά, „*Η ελληνική πολιτική προσφυγιά*”, Λάρισα 2002.
- Πληροφορίες από την ιστοσελίδα του σχολείου στην Αθήνα [πρόσβαση στις 27/06/2014] http://www.atenyzs.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=56
- Υπουργείο Εξωτερικών. Ομάδα του Τμήματος Συνεργασίας με την Πολωνική Διασπορά και τους Πολωνούς στο Εξωτερικό, Έκθεση για την κατάσταση της Πολωνικής Διασποράς και των Πολωνών στο Εξωτερικό 2012.